

Kranjske dežele slovenski deželni glavar, slovenski deželni zbor.

Štajerski Slovenci se veselimo in radujemo tega ter pristrčno čestitamo njihovej vstrajnej delavnosti, močnej vstrajnosti in sijajnej zmagi! Živeli kranjski Slovenci. Živeli novi poslanci. Slava slovenskim volilcem!

Desterniški.

Deželni zbor štajerski pa Slovenci.

L. V Gradci nekdanj Slovencem niso bili tako neprijazni, kakor sedaj. Ozirali so se tudi na Slovence. Tako so že pred 300 leti tedajšnji deželski stanovniki veliko denarja dovolili za tisk slovenske (červno luterske) biblije ali sv. pisma Jurij Dalmatinovega; L. 1810 so pa odločili 420 fl. plače profesorju slovenščine na visoki šoli v Gradci; nemški jezuit Purgstall je l. 1750 sporočil 40.000 fl., da se osnuje v Mariboru slovenska gimnazija; nadvojvoda Jovan, čegar žena, sedanja grofica Meranova, je po očetu Plohelnu od sv. Lovrenca v Slov. gor. vendarle Slovenka, je v Pekrah nad Mariborom po nemških vinogradarjih od Rheina napraviti dal vinograde pa jim ukazal slovenski naučiti se, ako hočejo tam v njegovej službi ostati. Sploh mnogo Nemcev je bilo Slovencem na Štajerskem, zlasti v Gradci, precej prijaznih in so podpirali našo narodno napredovanje na podlagi mile naše slovenske govornice.

Sedaj je drugače, sedaj so le konservativni Nemci pod vodstvom knezov Liechtensteinov nam prijazni, a sedaj merodajni nemški liberalci so naši najhujši nasprotniki. Krofasti njihov glavač in poslanci Graški kar hrepeni, da nas Slovence hitreje ko mogoče zatre in ponemči tujan doli do hrvatske meje.

No, in liberalci nemški gospodujejo v deželi 20 let, ves čas, odkar poslance volimo. Ugnezdili so se v deželnem zboru, utaborili v okrajnih zastopih, kmeta držijo v kleščih svojih hranilnic ali sparkas, katerim je dolžen.

Oni držijo deželno mošujo v rokah in vse šolstvo je v njihovej oblasti. Napravili so si volilni red za volitve v deželni zbor, da kmetje sploh in kmetje slovenski posebič ostanejo vselej v manjšini, dokler ne zmagajo v velikem posestju konservativci.

Červno kmetje največ deželnih doklad plačujejo, imajo vendar le 23 poslancev, slovenski samo 8, mesta, trgi in trgovske zbornice pa vkup 25, a veliki posestniki 12. Vrh tega še v nemško-liberalnih očeh slovenski kmet veliko manj velja pri volitvah, kakor nemški, kajti 22.000 gornje-štajerskim kmetom je dovoljen 1 poslanec, med tem ko je v ptujsko-rogačkem volilnem okraju 55.000 kmetov ljudi, ki smejo tudi 1 poslanca izvoliti. Pri davkih je pa ravno na opak!

V 20 letih so gruntni posestniki, zvečnoma se vé sami kmetje, vplačali 24.628.558 fl. 60 kr. deželne doklade (Landesumlagen) torej spodnje-štajerski kmetje več kakor 8 milijonov goldinarjev!

No, in kaj je slovenski kmet za to dobil? Kot Slovenec nič. Še tistega „gospodarskega berila“ ali „Landwirthschaftliches Lesebuch“, o kojem so nekaj časa govorili, niso na svetlo spravili. Nemškemu kmetu hodi več potovalnih učiteljev umnega gospodarstva učiti za dobro plačo, Slovencem niso niti jednega poslali, ki bi mogel slovenski govoriti, t. j. kaj koristiti. Veliko postav deželskih so že izdelali, a nobene niso na slovensko prestavili, da bi slovenski človek tudi v svojem jeziku zvedel, kako so mu nemški liberalci naložili n. pr. kebre klati, gosenice moriti, v okrajne zastope voliti, kedaj sme zajec streljati, vinarja napoditi, hlapca sprejeti, kaj se je sklenolo zastran ubožcev, potepuhov, kaznovancev, cest, sol, itd. Sploh deželske postave še sedaj niso Slovencem v slovenskem jeziku pristopne in umevne.

Od toplje v Doberni so gospodje v Gradci v deželno blagajnico dobili vplačanih 211.918 fl. čistega dohodka, t. j. po odbitih stroških, od Slatine pa 1.056.137 fl. Vendar se pa nemški liberalci vselej kislo držijo, kedaj se za slovenski Štajer kaj zahteva. In še uže kaj dovolijo, tako je povsod vse ogreneto z nesrečno nemškutarijo.

Ni dano slovenskemu otroku, kakor nemškemu se v materinščini izobrazovati. Slovenski otrok se mora poprej nemški učiti ali vsega ob enem v nerazumljivi nemščini in tako več prestati, kakor nemški ali za njim zaostajati. Liberalni deželni zbor v Gradci pa Slovencem ni dal slovenske gimnazije v Ptuj, ne slovenske sadje- in vinorejske šole v Mariboru, ampak vse nemško.

Pametno in pravično bilo bi le, da bi se učili predmeti slovenski, da bi jih naša deca leži umela, a zraven učil nemški jezik, da bi znali tudi nemški, kedaj šolo zapustijo.

Tako bilo bi pametno. Toda ker bi to Slovencem koristilo, zato nemški liberalci rajše delajo nespametno. In temu ne bode prej konec, dokler jih konservativci in narodnjaki ne potisnejo v manjšino, kakor se je zgodilo v državnem zboru.

Gospodarske stvari.

Poverjeniki „Cesarjevič Rudolf-ovega sadjejskega društva za Spodnji Štajer“

Da bi društvo moglo uspešnejše in obširnejše svoje delovanje v narod ukreniti, da bi svoj blagi namen, povzdigo sadjereje, po vseh vseh krajinah južnega Štajerja tem sigurneje

dosezalo, je v svojem prvem občnem zboru 20. maja t. l. sklenilo, postaviti poverjenikov, kateri naj bi blagotno delovali društvu na razcvitanje in národu na obilne koristi.

Glavne dolžnosti poverjenikov bi bile te: Poverjeniki nabirajo društvu novih udov, jih s pristopnino vred — letniki 50 kr., ustanovnik enkrat za vselej 10 gld., pošiljajo blagajniku, g. Fr. Praunseisu veleposestniku in usnarju v Št. Juriji; za vsacega tako naznanjenega uda, bodi si ustanovnika ali letnika dobodo tiskane pristopnice, da jih med dotičnike razdelé. Poverjeniki naj bi ves svoj upliv obrnili na to, da se v ondašnjem kraji pridobé možjé za ustanovo drevesnice — vrt, v katerem bi se odgojevalo mlado sadovno drevesje, da vnemajo staro in mlado za sadjerejo, da bi po svoji moči delali na to, da se posebno mladina v šoli in na šolskem vrtu teoretično in praktično podučuje, da se ji vcepi ljubezen do odgojevanja sadunosnega drevja itd. Poverjeniki naj bi bili v vedni dotiki z ravnateljstvom. V ta namen je društvo izvolilo sledeče gospode, kateri naj bi blagovolili poverjeniški posel prevzeti.

P. n. gospodje:

- J. Rupnik, nadučitelj v Šent-Lovrenci pod Prežinom;
- M. Vizjak, zaslužni sadjerejec in Iz. Selič v Teharjih;
- Ant. Žuža, dekan in J. Drobnič, trgovec v Laškem;
- Fr. Gabršek, učitelj na Zidanem Mostu;
- Fr. Lenček, veleposestnik in J. Boštjančič, učitelj na Blanci;
- Fr. Jamšek, nadučitelj v Reichenburgu;
- Matija Šušteršič, posestnik in Drag. Ripšl, župnik na Vidmu;
- Iv. Tanšek, koncipijent in dr. G. Srebre, odvetnik v Brežicah;
- J. Podvinski, župan in Ant. Kokot v Pišecah;
- J. Dobršek, posestnik in Pitha, zdravnik v Kozjem;
- Jos. Schulman, nadučitelj v Podčetrtku;
- Supanc, posestnik na Pristavi;
- Peperko, posestnik in Kotnik, učitelj v Žusem-u;
- Alojzij Kreft, župnik na Kalobji.
- Anderluh, nadučitelj pri sv. Štefanu;
- Bošt. Sirk, nadučitelj v Slivnici;
- Mih. Oberski, nadučitelj na Ponikvi;
- Jurij Bezenšek, župnik v Čadramu;
- Jos. Lasbacher, učitelj v Črešenjcah;
- Fran Gregorič, posestnik v Makolah;
- Pezdevšek, nadučitelj v počitku in Kene v Sladki gori;
- Iv. Žolnir, učitelj v Spitaliču;
- J. Ranner, nadučitelj v Poličanah;
- F. Skaza, veleposestnik in J. Flis, učitelj v Šmarji;

- pl. Iljačič, c. k. knjigovodja in Rok Orač, nadučitelj v Rogatecu;
- Rak ml., posestnik v Velenji;
- J. Mikuš, dekan in dr. Prus v Konjicah;
- Breznik, posestnik in Voh, župnik pri sv. Martinu v Rožni dol;
- Blaž Dolinšek, župnik in Filip Koderman, nadučitelj v Frankolovem;
- J. Zdolšek, nadučitelj pri Novicerkvi;
- J. Gajšek, župnik na Dobrni;
- Ant. Brezovnik, učitelj v Vojniku;
- J. Modic, župnik na Prihovi;
- Dr. Šuc, župnik in deželni poslanec in Jos. Barle, ravnatelj v Slov. Gradci;
- Rataj, notar in Ant. Hajšek, dekan v Slov. Bistrici;
- Jurij Žmavec, župnik v Remšniku pri Marenbergu;
- Fr. Praprotnik, nadučitelj pri M. D. v Puščavi
- Jak. Bohinec, dekan in Jos Pauer, trgovec v Brašlovčah.
- Ivan Hausenbichler, posestnik in Anton Petriček, učitelj v Žavci;
- Jos. Dobnik, učitelj in Vivot, posestnik pri sv. Florijanu pri Misljinji.
- J. Uranič, učitelj pri sv. Rupertu.

Postavili bi radi še na drugih krajih poverjenikov, a nam razmere niso dosti znane; prosimo toraj, da bi se vneti sodelalci za to podjetje blagovoljno sami oglasili ali nasvetovali druge sposobne gospode; isto tako prosimo, ako bi kdo od zgoraj imenovanih p. n. gospodov nikakor ne mogel ali ne hotel poverjeniški posel prevzeti, da bi nam nasvetoval druge vnete in marljive domoljube za ta posel.

Vpisalne pole se bodo pozneje razpošiljale.

V Št. Jurij ob juž. železn. 12. jun. 1883.

V. Jare, tajnik. Dr. Ipavic, ravnatelj.

Zakaj nam konji pogosto oslepnejo!

Velika nesreča je za kmeta, če mu konj na eno ali obe oki oslepne. Žali Bog, da se to prepogosto nagodi, kakor pri nobeni drugi domačji živali ne. Urokov je različnih in mnogo.

Na prvem mestu imenujemo lojtre, ki so prepogosto konjem previsoko nad jaslami obesene. Vsled tega mora žival visoko glavo vpenjati po krmo. Pri tem pa kedaj bodi kaj v očesa konjem padne. Oko začne bolehati, se vname, gnoji in naposled oslepne. Konjski gnoj in hcanje dela oster sopuh, sam amonijakov plin. Ta človeško oko časih tako grize, da se solzi. Da toraj isti plin tudi konjskemu očesu škoduje, to je lahko umevno. Časih je tudi svetloba uzrok oslepenju konja, če napačno v hlev prihaja. Če svetloba vhaja skoz postransko okno, tako osvetljuje samo eno oko, drugo je več ali menje v temi. Z glavo v kot postavljeni konj ima pa vedno temo pred seboj in ga

vselej v očesih zaboli, kedar ga iz bleva na svetlobo ženejo. Proti svetlobi obrnenu konju pa se preveč blišči in oko sčasoma oslabi.

Jako škodljivi so tudi usnjati naočniki. Uboga žival ne more naravno gledati, ne se prahu braniti. Tudi bič padne časih na oko, je rani in pogosto boleznini in slepoto zakrivi.

Kdor toraj hoče svojim konjem očesa varovati pred oslepenjem, naj odpravi previsoke lojtre nad jaslami, gnoj marljivo kida, pod z gipsom potroša, okna mogoče visoko v hlevu postavi, naočnike odreže in z bičem opazno ravna.

Sejmi. 20. junija Vitanje, 21. junija sv. Tomaž pri Velikej nedelji, 24. junija Konjice, Podsreda, Laško, sv. Janž na Dravskem polju. Zetale.

Dopisi.

Iz Slov. Gradca. (Odgovor.) V zadnji številki Slov. Gospodarja popravlja g. Trobej, učitelj Slovenjgraški, moj dopis iz Slov. Gradca češ, da binkoštni praznike ni bil on nad svojim stanovanjem zastavo razobesil, ampak njegov sosed, in da ta zastava ni bila velikonemška ampak belgijska. Naj pa tudi jaz svoje povem. Jaz sem bil na binkoštno nedeljo iz radovednosti zarano v mesto prišel, da sem svoje opazke delal; a vže takrat je zastava nad J. Trobejevim stanovanjem od vetra jako zamotana na strehi mirno ležala, ter ni se dalo lahko razsoditi, je li velikonemška ali belgijska; vendar pa to ljudje, ki so jo še prosto v zraku vihrati videli, trdili, da je velikonemška. — To se je tudi meni tem bolje verjetno zdelo, ker se je ravno g. T. pa podučitelj Seitler najbolje trudil, da se je ta slovesnost pod pokroviteljstvom dr. Tomscheggga na korist nemškemu šulvereinu vredila. Kterega učitelja slovenskega pa ni sram ud biti nemškemu šulvereinu? Kdor se drzne ta madež med Slovenci nositi, ta se naj ne čudi, ako ga ljudstvo tudi sposobnega ima, velikonemško zastavo razobesiti. No, in g. Trobej je ud šulvereina, tega najhujšega nasprotnika Slovencev. Sedaj pa še nekaj vprašanj: ali ni res, da je g. Trobej nekemu tovaršu, ki ima značaja dovolj, da se pretekle binkoštni praznike Slovincem protivnih demonstracij ni hotel vdeležiti, s svinčnikom pisal, da g. Baumgartner vže to vé in da zna to njemu jako škodovati; je li res g. Trobej bil tisti, ki je rekel, da Slovenjgraško pevsko društvo ne sme nobene slovenske pesmi peti, akoravno so nekteri društveni udje zahtevali, naj bi se tudi ktera slovenska pesem zapela. Dalje, ali ni res, da je g. Trobej tisti junak, ki je pri Lobeji v Slov. Gradcu na drevo splezal ter na zahtevanje dr. Tomscheggga z drevesnega vrha slovensko zastavo vzel, kamor so jo bili nek-

teri pametni slovenjgraški brizgalničarji obesili, dobro vedoč, da Slovenjgračani le od Slovencev ne pa od Nemcev živijo? Je li res, da je na ta svoj junaški čin najmenje 15 odličnih gostov od Lobeja odšlo? Ta zadnji junaški čin se je sicer uže pred enim letom zgodil, pa mi se ga še vedno dobro spominjamo. Naposled bi še dobro bilo izvedeti, je li res ali ne, da sta g. Seitler in g. Weixler tako skrbno stikala po onih številkah Slov. Naroda, katere je menda Matschnigg, urednik Celovških „Freie Stimmen“ potreboval, da bi Judu dr. Jaquetu pomagal — odgovoriti na pismo Kranjskega deželnega predsednika g. Winklerja? Sta li ta dva mlada gospodiča menda tudi s temi nasprotniki Slovencev v dotiki?

Iz Konjic. (Tukajšnji šulverein) je poslal k cesar-Jožefovi svečanosti v Ptuj deputacijo, ki je na spominek cesarja Jožefa II. venec položila. Ker se pa naši renegati vedno s svojo omiko in inteligenco ponašajo, jih hočemo svetu pokazati, kdo da so. — Prvi je človek, ki je nekda kot pomagač glinaste piske delal. Ker pa pri glini ni mogel lahko svojo velikodušnost in razumnost pokazovati, je postal najnižji pisac ali „škric“, ki se pa seveda obnaša, kakor da bi bil „prvi.“ Temu človeku bi mi svetovali, da bi raji na prihodnost mislil, kakor se pa z rečmi pečal, pri katerih ne sme gline poleg biti. Drugi v tej deputaciji je človek, ki se je sicer pri pisariji zdelal, ki pa je potem mali branjar ali „grajzarček“ v Žičah postal. — Dalje so bili v tej deputaciji še nekateri, kakor neki debel mesarski pomagač itd. — Seveda v isti rog, kakor ti ljudje, trobi tudi tukajšnji poštni ekspeditor. Mi sploh ne razumemo, da ta človek, kateri skoraj čisto nič slovenski ne zna, tukaj službuje. Ako oddaš na tukajšnji pošti pismo ali kaj družega s slovenskim naslovom, dobiš vložnico ali „recepis“ — še celo brez slovenskega tiska. — Namesto da bi se kot poštni ekspeditor mirno obnašal ter se svojih ur točno držal, hodi okoli ter agitira za nemški „šulverein“. Še celó v Zreče se je podal, da bi tamkaj katera na svoje limanice dobil. — Sploh ta človek bi rad posunil vse, kar je slovenskega; toda za to je še v vsakem oziru premal. Tem ljudem se še pridruževa človek, ki se rad „inženirja“ imenuje, akoravno inženirske šole še menda obiskoval ni. Sploh se sliši, da je le inženirjem table in verige nosil. — Ti ljudje, so — inteligenca naših renegatov — sedaj tudi „fortšritlari.“ Toda naj si bodo, kar hočejo, takim ljudem ne moremo drugače reči, kakor: „Bodi jim odpuščeno, saj ne vedo, kaj delajo.“

Iz Ptuja. (Deputacija k cesarju.) Našega okrajnega zastopa odbor je 5. t. m. sklical vse župane ptujskega okraja zavoljo volitve v deputacijo, ktera se ima presvitlemu